

Plnění koncepce bezbariérovosti města Pardubic v roce 2010

Koncepce k odstranění bariér

1. Veřejně přístupné komunikace

Cílem Statutárního města Pardubice a odboru dopravy Magistrátu města Pardubic (dále jen MmP) je v souladu se schválenou „Koncepcí bezbariérovosti města Pardubic“ (dále jen koncepce) zajištění bezbariérovosti pro zdravotně postižené občany.

Plnění je v souladu s koncepcí průběžně zajišťováno prováděním následujících činností:

- budováním bezbariérových přechodů, které by měly tvořit důležité a hlavně potřebné trasy pro pohyb vozíčkářů po celém území města a pro pohyb v bezprostředním okolí bydliště handicapovaných,
- budováním bezbariérových cest pro nevidomé, slabozraké a občany se zbytky zraku,
- odstraňováním bariér na zastávkách MHD,
- vyhrazení potřebného počtu parkovacích stání pro zdravotně postižené občany,
- odstraňováním bariér v městské hromadné dopravě pro všechny druhy handicapu,
- rozvojem informačního systému pro zdravotně postižené občany,
- osvětou mezi úřady, u projektantů a zhotovitelů staveb.

Budování bezbariérových přechodů

Bezbariérové přechody na komunikacích se budují jednak při rekonstrukcích komunikací anebo jako samostatné drobné investice, zajišťované odborem dopravy a odborem majetku a investic MmP.

Při budování ucelených tras je jedním z nástrojů ke splnění úkolů koncepce bezbariérovosti města i Národní rozvojový program mobility pro všechny a Vládní plán financování Národního rozvojového programu mobility pro všechny. Město Pardubice zajistilo prostřednictvím odboru dopravy MmP vypracování projektu - záměru bezbariérových tras v Pardubicích, který byl přihlášen do uvedeného programu. Řídící výbor Národního rozvojového programu mobility pro všechny dne 26. ledna 2006 doporučil k financování předložený záměr Pardubice bez bariér rozložený k realizaci na roky 2006 – 2011.

Na základě tohoto doporučení je odborem dopravy od r. 2006 požadováno přidělení finančních prostředků z rozpočtu města na realizaci schválených bezbariérových tras. V roce 2006 byla realizována bezbariérová trasa I spojující hlavní nádraží ČD se středem města (trasa končila na zámku). V roce 2007 byla realizována II. etapa, vedoucí ze středu města přes všechny části Polabin na Stavařov. Tato trasa spojuje město se školami, rehabilitačním střediskem, Základní školou a Praktickou školou SVÍTÁNÍ, o. p. s. a Univerzitou Pardubice. V současné době je dokončena bezbariérová trasa III upravující přechody pro chodce a zastávky MHD na trase střed města – Dubina. Na trasy I - III město čerpalo dotaci od Státního fondu dopravní infrastruktury (dále jen SFDI) ve výši cca 60 % uznatelných nákladů akce v celkové výši Kč 9,2 mil., přičemž celkové investiční výdaje na realizaci tří etap byly ve výši Kč 15,5 mil.

V roce 2010 byla zajištěna projektová dokumentace bezbariérové trasy IV. V únoru 2011 byla podána žádost o dotaci na SFDI. Bezbariérová trasa IV začíná v městské části Dukla - ul. Wolkerova, nám. Dukelských hrdinů, ul. Staňkova, ul. Svobody, Železničního pluku, Devotyho, přes Benešovo nám., Rokycanovu a Sladkovského ul. a končí na křižovatce se Smilovou ul.

Na bezbariérovou trasu V prozatím není zpracována projektová dokumentace. V současné době se pracuje na přípravě projektové dokumentace trasy VI, která by měla začínat na konečné MHD č.1 v Jesničánkách a pokračuje ul. Chrudimskou, J.Palacha a končí na křižovatce s tř. Míru (Palackého).

Budování bezbariérových cest pro nevidomé, slabozraké a občany se zbytky zraku

Pro nevidomé, slabozraké a osoby se zbytky zraku byla doplněna po konzultaci s TyfloCentrem Pardubice, o. p. s. na křižovatkách se světelným signalizačním zařízením zvuková klepátka a na přechodech pro chodce přes komunikace v užívané trase pohybu byly provedeny žluté vodící linie. Již dosluhující nebo nefunkční klepátka na ostatních světelně řízených křižovatkách byla vyměněna. Jejich funkčnost je pravidelně 1x týdně kontrolována společností Služby města Pardubic, a.s. a při poruše jsou klepátka průběžně vyměňována

Odstraňování bariér na zastávkách MHD

Při rekonstrukcích komunikací nebo zastávek MHD se již budují pouze zastávky MHD odpovídající platným právním normám ČSN a parametrům vyhovujících handicapovaným. Dodržuje se dostatečná výška obrubníku pro snadný nástup osob na vozíčku do vozidel MHD, osazují se hmatné varovné a vodící prvky pro snadnou orientaci osob nevidomých, slabozrakých a osob se zbytky zraku. V současné době je na území města bezbariérově upraveno 41 zastávek MHD, což je v porovnání např. s rokem 2008 o 17 takto upravených zastávek více.

Vyhrazení potřebného počtu parkovacích stání pro invalidy

Na základě místních šetření se na jednotlivých parkovištích na území města vyhrazuje potřebný počet parkovacích stání pro tělesně postižené osoby. U rekonstrukcí komunikací se pak automaticky při stavbě zřizuje předepsaný počet parkovacích stání pro tělesně postižené osoby.

Rozvoj informačního systému pro zdravotně postižené občany,

V rámci odstraňování bariérovosti se jedná nejen o odstraňování bariér prostředí, ale také bariér informačních a komunikačních. Odbor dopravy úzce spolupracuje s Dopravní fakultou Jana Pernera Univerzity Pardubice při mapování vybudovaných bezbariérových přechodů, vyhrazených parkovacích míst pro vozíčkáře či bezbariérově upravených zastávek MHD. Zpracované údaje jsou přístupné na internetu. Součástí mapového podkladu je i vyznačení budov na území města s přístupem pro vozíčkáře a tras pro nevidomé.

2. Městská hromadná doprava

V současné době Dopravní podnik města Pardubic, a.s. (dále jen DpmP, a. s.) provozuje 54 nízkopodlažních autobusů (což je o 7 více oproti roku 2010) a 27 nízkopodlažních trolejbusů. V říjnu roku 2011 DpmP a.s. nakoupí 2 velkokapacitní třínápravové nízkopodlažní trolejbusy. Od roku 2012 bude dopravní podnik provozovat 10 těchto trolejbusů. Pro následující tři roky je podepsána smlouva na dodávku deseti nízkopodlažních trolejbusů klasické délky 12m, které

nahradí zastaralé středněpodlažní trolejbusy řady Škoda 14TR. V měsíci červnu 2011 je v plánu investic nákup 6 nízkopodlažních autobusů s pohonem na CNG. Zvýšení početního stavu nízkopodlažních autobusů a trolejbusů umožnilo od začátku roku 2011 zvýšit počet garantovaných nízkopodlažních spojů na linkách obou trakcí. Ve dnech pracovního volna a pracovního klidu jsou na autobusových linkách vyjma nočního provozu pouze garantované nízkopodlažní spoje.

Všechna nově nakoupená vozidla již mají nainstalováno funkční vnější ozvučení vozidel.

3. České dráhy

Mobilní zvedací plošiny pro nástup osob na vozíku jsou k dispozici v Pardubicích hl.n., Přelouči, Chocni, České Třebové a Svitavách.

V JŘ 2010-2011 je v Pardubickém kraji 38 % spojů uváděno jako bezbariérových. V kraji je provozováno 14 souprav Regionova, 2 soupravy CityElefant, 1 jednotka 854/054/954. Na některých dalších regionálních spojih zajišťují modernizovaná vozidla ze sousedních krajů.

Připravuje se úprava nástupišť ve Vysokém Mýtě – městě; řeší se zde i možnost malého přestupního terminálu za spoluúčasti města Vysoké Mýto a Pardubického kraje. S celou akcí souvisí i celkový koncept osobní dopravy na trati Chocně - Litomyšl.

Osoby s omezenou schopností pohybu a orientace mají pro své cestování k dispozici webovou stránku <http://www.cd.cz/cs/vnitrostatni-cestovani/s-cd-bez-prekazek/default.htm>, kde lze najít potřebné informace.

Problém pro osoby na vozíku přetrvává na zastávce Pardubice – Pardubičky, kde venkovní schodišťová plošina je často nefunkční. Zpřístupnění železničního nástupiště se nabízí vybudováním přístupové komunikace (šikmé rampy) od zastávky MHD (je třeba projednat se SŽDC, s.o.).

4. Letiště

Pro cestující se špatnou pohyblivostí nebo na vozíčku je odbavovací příletová i odletová hala letiště řešena bezbariérově. Je zajištěn bezbariérový vstup do haly jakož i pohyb po hale, v halách jsou rovněž toalety pro handicapované cestující. Pouze nástup a výstup do/z autobusu a do/z letadla je třeba řešit individuálně, a to formou osobní asistence pracovníků obslužné společnosti.

Budoucí nový terminál pro cestující, který se bude nacházet za odbavovací plochou, bude od počátku řešen jako jednopodlažní s bezbariérovým přístupem do všech prostor určených pro cestující. Ve většině případů již nebudou cestující k letadlu převáženi autobusy, parkování letadel bude přímo před terminálem. I v tomto řešení však bude zachována osobní asistence pracovníků obslužné společnosti cestujícím se sníženou pohyblivostí v případech, které to budou vyžadovat (výstup a nástup z/do letadel, event. autobusů aj.).

5. Výstavba a rekonstrukce veřejných staveb, domů, bytů

Základním zákonným předpisem v oblasti povolování staveb je zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Prováděcími předpisy k výše uvedenému stavebnímu zákonu jsou:

- vyhláška č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb,
- vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence plánovací činnosti,
- vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území,
- vyhláška č. 503/2006 Sb., o podrobnější úpravě územního řízení, veřejnoprávní smlouvy a územního opatření,
- vyhláška č. 526/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení stavebního zákona ve věcech stavebního řádu,
- vyhláška č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby,
- vyhláška č. 398 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb

V oblasti výstavby a rekonstrukce veřejných staveb, domů a bytů bylo období roku 2010 s ohledem na bezbariérovost přelomové z hlediska změny legislativy. S účinností od 18. listopadu 2009 začala platit nová vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb, která je dle názoru odborníků v oblasti bezbariérovosti posunem v pozitivním slova smyslu, ale je třeba konstatovat, že v této vyhlášce existuje § 14, který umožňuje povolování výjimek.

Oblast nové výstavby

I v tomto období zdejší stavební úřad bezpodmínečně požadoval v rámci rozsahu dokladů a podkladů pro územní, stavební a další řízení či opatření bezpodmínečně odborné vyjádření České abilympijské asociace Pardubice, o. s. (dále CAA) k předkládané projektové dokumentaci.

Nadále někteří projektanti opomíjejí respektovat zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) společně s vyhláškou č. 398/2009 o obecných požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb a předkládají projektové dokumentace, které v mnohém nerespektují požadavky výše uvedené legislativy. A právě projektanti jako autorizované osoby, kteří získali oprávnění k vybrané činnosti ve výstavbě, ovlivňují ochranu veřejných zájmů ve výstavbě a měli by právě oni garantovat přístupnost, užitelnost a potřebnou vybavenost navrhovaných nových staveb.

Kromě zvýšené kontrolní činnosti v rámci předkládané projektové dokumentace je také prováděna důsledná kontrola staveb uváděných do trvalého užívání. V rámci těchto závěrečných kontrolních prohlídek využívá stavební úřad a oddělení speciálního stavebního úřadu odboru dopravy pomoci odborných pracovníků Poradenského a konzultačního střediska bezbariérovosti CAA a TyfloCentra Pardubice, o. p. s.. Díky takto nastavenému způsobu kontroly se daří ještě před uvedením staveb do trvalého užívání nechat odstranit případné nedostatky z hlediska bezbariérovosti.

Pracovníci stavebních úřadů do budoucna doporučují, aby součástí projektové dokumentace byla samostatná textová a výkresová část řešící bezbariérové užívání stavby do podrobností splňující výše uvedenou vyhlášku. Ten, kdo by ji zpracovával, by musel mít autorizaci jako oprávněná osoba podle autorizačního zákona.

V tomto období byly povoleny a dány do užívání následující stavby: Kaufland Česká republika, Tribuna u kolbiště 1 na dostihovém závodišti, Centrum materiálového výzkumu Univerzity Pardubice, restaurace Mc Donalds ČR, Magnum II.

Oblast stávající zástavby

Nadále se snažíme pozitivně ovlivnit žadatele o stavební úpravy či změnu užívání z hlediska naplnění vyhlášky č. 398/2009 Sb. V této kategorii se nám daří nekompromisně trvat na realizaci požadavků vyhlášky. Jedná se především o kontrastní značení prosklených ploch, pokladní pulty s předepsanou výškou, rozměr zkušební kabiny a v neposlední řadě dostatečný prostor mezi regály. U drobných podnikatelů je toto snažení bohužel mnohdy chápáno jako obtěžování. I přes tento neoddiskutovatelný fakt nadále budeme žádat, oslovovat jednotlivé firmy a soukromé podnikatele, aby vynaložili finanční prostředky na bezbariérovou úpravu svých nemovitostí. Taktéž nepřestaneme oslovovat Krajský úřad Pardubického kraje a Statutární město Pardubice, aby uvolnili finanční prostředky na bezbariérové úpravy objektů, které mají ve správě nebo ve svém vlastnictví.

V oblasti stávající zástavby odborní pracovníci Poradenského a konzultačního střediska CAA a TyfloCentra Pardubice, o. p. s. pravidelně provádí kontrolu stávajících veřejných objektů. Výsledky tohoto mapování jsou zpracovány do digitální mapy bezbariérovosti, která je k dispozici na internetových stránkách města (http://gis.mmp.cz/default_bezbar.html). Dále je na těchto stránkách umístěn seznam bezbariérově přístupných objektů ve městě Pardubice (<http://www.pardubice.eu/mesto/bezbarierovost-mesta/seznam-objektu.html>) – tento seznam je uveden tak, jak je Magistrátu města Pardubic dodávají pracovníci CAA a ve zkrácené formě jsou tyto informace viditelné v mapě bezbariérovosti. Ve zmíněném přehledu bezbariérově zmapovaných objektů ve městě Pardubice jsou uvedeny např. budovy úřadů a sportovních areálů ve městě, budovy restaurací a ubytovacích zařízení aj.

V roce 2010 probíhaly i stavební, bezbariérové úpravy ve školských zařízeních, které Statutární město Pardubice zřizuje. Byly vybudovány přístavby těchto mateřských škol:

- Mateřská škola Pardubice, Pospíšilovo náměstí 1692 pro 50 dětí,
- Mateřská škola Pardubice-Jesničánky, Raisova 226 pro 25 dětí,
- Mateřská škola Pardubice, K Polabinám 626 pro 25 dětí,
- Mateřská škola Duha Pardubice-Popkovic a Staré Čivice pro 25 dětí,
- Mateřská škola Pardubice-Polabiny, Brožíkova 450 pro 25 dětí a
- Mateřská škola Pardubice-Polabiny, Mladých 158 pro 25 dětí.

Všechny tyto přístavby mají bezbariérový přístup.

6. Bydlení pro handicapované

Bydlení pro handicapované osoby od doby schválení koncepce nedoznalo zásadních změn. Město Pardubice má ve svém majetku k dispozici stále 36 bezbariérových bytů, které jsou upraveny pro potřeby vozíčkářů. Nájemcem bytu se může stát vozíčkář s trvalým bydlištěm v Pardubicích.

Adresy domů, kde jsou umístěny bezbariérové byty:

- Rokycanova 2654 – dům ve kterém jsou výhradně bezbariérové byty, celkem 24 (9x 1+1, 5x 2+1, 10x 3+1)
- Bělehradská 513 – dům původně o 124 bytových jednotkách, z nichž bylo 6 bezbariérových bytů pro vozíčkáře. Rekonstrukcí nebytových prostor bylo vybudováno dalších 24 bytů, z toho 3 bezbariérové. Na této adrese je tedy 9 bezbariérových bytů.
- Jana Palacha 2767 – 1 bezbariérový byt
- Na Spravedlnosti 2792 – 1 bezbariérový byt
- Dražkovice 25 – 1 bezbariérový byt

Kromě bytů určených pro vozíčkáře má město v majetku celkem 4 domy s pečovatelskou službou – 313 bytů zvláštního určení. Mají bezbariérový přístup do domu a výtahy, ve většině z nich jsou sprchové kouty. Pečovatelská služba má v domech zázemí, ale služby poskytuje jen těm, kteří si je vyžádají a zaplatí. Nájemcem se mohou stát občané v důchodovém věku – senioři s trvalým bydlištěm v Pardubicích. Ve výjimečných případech mohou být získati i občané mladší, kteří jsou v plném invalidním důchodu a jejich zdravotní stav takové řešení vyžaduje. Byty mohou být použity i pro vozíčkáře, pokud není volný byt se speciální úpravou pro vozíčkáře (snížené pracovní plochy atd.).

Domy jsou na adresách:

- Sedláčkova 446, 447 – 66 bytových jednotek
- Bělehradská 513 – 40 bytových jednotek
- Bartoňova 826 – 95 bytových jednotek
- Jana Zajíce 947 – 95 bytových jednotek
- Erno Košťála 1013 – 24 bytových jednotek
- Erno Košťála 1014 – 24 bytových jednotek
- Erno Košťála 1015 – 16 bytových jednotek
- Erno Košťála 1016 – 24 bytových jednotek
- Erno Košťála 1017 – 24 bytových jednotek

7. Integrace handicapovaných do škol

I přes velké snahy změnit přístup handicapovaných dětí do škol je stále současná situace ve školství neuspokojivá – je velmi náročné zajistit finanční prostředky na osobní asistenci a na bezbariérovost jednotlivých mateřských i základních škol.

Ze statistických výkazů k 30. září 2010 se na pardubických základních školách vzdělává 44 žáků se zdravotním postižením individuálně integrovaných. Z tohoto počtu je 10 žáků tělesně postižených, 8 žáků sluchově postižených, 1 žák zrakově postižený, 6 žáků s lehkým mentálním postižením, 13 žáků s více vadami a 6 autistů. Do těchto počtů nejsou zahrnuti žáci Základní školy praktické a mateřské školy speciální, A. Krause 2344-5, Pardubice.

V mateřských školách je ke stejnému datu celkem 5 dětí se zdravotním postižením individuálně integrovaných. Z tohoto počtu je 1 dítě těžce tělesně postižené, 1 dítě sluchově postižené a 1 dítě autista, 2 děti mají vadu řeči. Do těchto počtů nejsou zahrnuty děti z mateřské školy Základní škola praktická a mateřská škola speciální, A. Krause 2344-5, Pardubice.

Před čtyřmi lety byl zahájen projekt zateplování škol a školských zařízení. V rámci těchto projektů je často řešena i bezbariérovost těchto objektů. Situace v bezbariérovosti škol a školských zařízení není rozhodně uspokojivá a je třeba integraci dětí se speciálními vzdělávacími potřebami řešit individuálně na každé škole.

Univerzita Pardubice

Na Univerzitě Pardubice působí od r. 2007 pracovní skupina pro odstraňování bariér a zpřístupňování studia pro studenty se specifickými potřebami, v níž jsou zastoupeny jednotlivé fakulty, rektorát a další celouniverzitní útvary.

V roce 2010 se podařilo mj. instalovat dva digitální hlasové majáčky (u Univerzitní auly a budovy fakult Ekonomicko-správní a Filozofické).

Ve spolupráci s organizacemi zdravotně postižených jsou zadávány a řešeny bakalářské a diplomové práce zejména studentům na Dopravní fakultě Jana Pernera, kde se také vyučuje předmět Bezbariérová doprava. V rámci rozvojových programů MŠMT jsou řešeny projekty s cílem postupného zpřístupnění studia na Univerzitě pro zdravotně postižené studenty (odstraňování bariér, systém osobní asistence, informace o možnostech studia apod.).

V roce 2010 byl ve spolupráci s TyfloCentrem Pardubice, o. p. s., s CAA a zástupci sluchově postižených osob zorganizován již tradiční zážitkový seminář pro studenty i zaměstnance Univerzity Pardubice.

8. Informovanost

Regionální informační středisko Pardubice Region Tourism je vybaveno speciálním bezbariérovým vstupem a informačním přepážkou uzpůsobenou pro potřeby osob na invalidním vozíku. Umožňuje i využití sociálního zařízení.

V rámci programu bezbariérovosti byla v roce 2007 otevřena i stezka Viléma z Pernštějna; všechny panely na této stezce jsou opatřeny hliníkovými štítky v Braillově písmu (číslo a název zastávky). Další významnou službou určenou nejen handicapovaným osobám je projekt využití technologie Bluetooth. Těto služby může využít každý jednoduše a bezplatně, pokud vlastní mobilní telefon podporující funkci Bluetooth a nachází se v těsné blízkosti Zelené brány v Pardubicích. Může si tak do svého mobilního telefonu stáhnout „audio průvodce“ obsahujícího zajímavé momenty z historie Pardubice, stejně tak jako přehled aktuálních kulturních akcí nabízených informačním střediskem. Projekt byl realizován ve spolupráci s firmou DEEP VISION, s. r. o. za finančního přispění Statutárního města Pardubic v červenci 2008. V dalších letech regionální informační středisko plánuje dále prohlubovat spolupráci v rámci tohoto projektu a pro účely podpory cestovního ruchu využít širokého potenciálu této technologie.

V roce 2010 bylo pořízeno 5 přístrojů multimediálního průvodce, který komentářem ve třech jazycích (ČJ, AJ a NJ) provede návštěvníky - včetně handicapovaných - historickým centrem a díky 50 fotografiím poskytne i možnost vidět zajímavosti, které nejsou běžně přístupné. Multimediální průvodce je k zapůjčení v regionálním informačním středisku.

Pro nevidomé osoby by měla sloužit bezbariérová trasa na území města Pardubic - nám. J. Pernera, Palackého, Masarykovo nám., třída Míru, nám. Republiky, Pernštýnské nám., Pernštýnská, Zámecká, Zámek - opatřená akustickými majáčky. Návrh na opatření akustickými majáčky směřuje i na nově stavěné budovy, obchodní centra, zastávky ČD v rámci města a nemocnici.

Pro nevidomé slouží v Pardubicích také bankomaty s hlasovým výstupem, které jsou spravovány Českou spořitelnou, a. s. na pobočce Palackého 1908 a Československou obchodní bankou, a. s. na pobočce třída Míru 63. Tyto bankomaty jsou pro osoby nevidomé a ty, které nemohou svým zrakem sledovat údaje na obrazovce bankomatu plně funkční. Na druhou stranu je třeba konstatovat, že ze strany takto handicapovaných osob nejsou speciálně upravené bankomaty ve velké míře využívány, a to především z obavy o bezpečnost.

Pro případné dotazy nejen občanům města je určena e-mailová adresa bezbarierovost@mmp.cz.

Organizace CAA dostává na shromažďování dat o bezbariérovosti a na konzultační činnost u projektových dokumentací z hlediska bezbariérovosti každoročně finanční příspěvek od MmP. **V roce 2010 byl tento příspěvek poskytnut z kapitoly odboru komunitních služeb, a to ve výši Kč 75 000,00.**

Odstraňování bariér je vhodně doplňováno aktivitami občanských sdružení - CAA a TyfloCentra Pardubice, o. p. s v podobě zážitkových seminářů. Tyto odborně připravené semináře umožňují na základě osobního prožitku na vozíku či nevidomého a zrakově postiženého prožít situace v terénu i v objektu. V roce 2010 proběhl tento seminář (pořádaný CAA) především ve školských zařízeních Pardubického kraje – ve městě Pardubice proběhl 4x na Univerzitě Pardubice. Dále byl tento seminář realizován v Chrudimi (Městský úřad Chrudim, Centrum sociálních služeb a pomoci Chrudim; dále v rámci Běhu naděje). Zážitkový seminář byl uskutečněn i v rámci Servisního dne v Holicích na náměstí – účastnila se Střední škola automobilní Holice, školky, školy a veřejnost. **Celkem se všech zážitkových seminářů pořádaných CAA v roce 2010 zúčastnilo 1134 osob.**

Dále zážitkové semináře pořádá i organizace TyfloCentrum Pardubice, o. p. s. V roce 2010 se zážitkových seminářů organizovaných touto organizací zúčastnilo celkem 2 186 osob. Semináře probíhaly především ve školských zařízeních Pardubického kraje (mateřské školy, základní školy), dále na Úřadu práce v Pardubicích, v rámci tábora Policie ČR, také na pardubické univerzitě, na různých akcích (Veletřh sociálních služeb, Bambiriáda, aj.)

V rámci odstraňování bariérovosti se jedná nejen o odstraňování bariér prostředí, ale také bariér informačních a komunikačních.

Na webových stránkách statutárního města Pardubice jsou pod adresou www.pardubice.eu/mesto/bezbarierovost-mesta.html umístěny informace k problematice bezbariérovosti. V květnu roku 2010 proběhla v Pardubicích také konference s názvem „Společně k bezbariérovosti III“, která byla určena zejména projektantům, zaměstnancům stavebních a speciálních stavebních úřadů. Na programu konference byly dopady nové vyhlášky č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb; zkušenosti s financováním programů zaměřených na zvyšování bezpečnosti dopravy (např. realizace bezbariérových tras) – reflexe z praxe, zkušenosti obcí i realizátorů; praktické ukázky řešení bezbariérovosti. Z této konference vznikl sborník, který je rovněž vyvěšen na webových stránkách města Pardubice (na výše uvedené adrese).

9. Cestovní ruch

V současné době je hlavním nositelem rozvoje cestovního ruchu v Pardubicích příspěvková organizace města Pardubice Region Tourism. Prostřednictvím této organizace jsou občanům města předávány informace z oblasti cestovního ruchu. V červenci 2011 byly spuštěny nové internetové stránky této organizace, které odpovídají všem standardům a jsou přístupné v režimu Blind Friendly. Z těchto internetových stránek je také přístup na stránky Statutárního města Pardubice do části, která je věnována problematice bezbariérovosti. Informační centrum Pardubice Region Tourism má bezbariérový vstup a současně je i jedna informační přepážka v provedení pro vozíčkáře. Veřejnosti stále slouží i stezka Viléma z Pernštejna. V dalším období se bude organizace ještě více zaměřovat na přiblížení informací z oblasti cestovního ruchu handicapovaným občanům. V současné době je organizace realizátorem několikaletého evropského projektu „Pardubicko - v cestovním ruchu si musíme pomáhat - společně za jeho udržitelný rozvoj“, který se věnuje rozvoji cestovního ruchu a zaměřuje se současně i na handicapované občany.